

N:o 16.

Redaktör och utgifvare: FRANS J. HUSS.
Expedition: Klara V. Kyrkog. 19.

Stockholm den 15 Oktober 1886.

Pris: Helt år 6 kr. Lösnr 30 öre.
Annonspis 10 öre petirad.

Årg. 6.

Fredrik Kuhlau.

Ett mera bekant namn än Kuhlaus gifves väl knappast inom musikverlden. Från barndomen redan — och säkert öfverallt i hela världen der det finnes ett piano — inpräglas det namnet hos pianospelets idkare. Hvem känner icke Kuhlaus 2- och 4-händiga sonater och sonatiner, och hvem erkänner ej att dessa med all rätt förvärfvat sin tonsättare ett oförgätligt namn! Ett sekel har nu gått förbi sedan han föddes. Många stora musikaliska verk och deras skapare hafva under denna tid gått till grafven och glömskan medan Kuhlaus barnsonater ännu lefva med friskt lif och synas lika oförgängliga som sjelfva barndomen, med hvars renhet och okonstlade skönhet de äro präglade. Endast för den skatt han skänkt oss i dessa, att icke tala om större saker af honom hvilka ännu ega bestående värde, förtjenar hans minne att hedras och hans hågkomst att upplifvas; dertill kommer också att den mannens lefnadssaga företer en bild af arbetsamhet, försakelse och sonlig kärlek, som bör verka förädlade på de ungas hjertan likasom hans tondikter bör förädla deras musikaliska sinne. På 100-årsdagen af hans födelse firades också hans minne nyligen i Danmarks hufvudstad, i det land och den stad der han tillbragte största delen af sitt lif, såsom vi förut omnämnt, och ur festnumret af Musikbladet, som då innehöll hans minnesteckning, taga vi oss friheten att här meddela några erinringar om den populäre tonsättaren.

»Det är en märkvärdig allsidighet, fruktbarhet och uppfinningsförmåga i förning med skönhetssinne och formbeherskning som denne älskvärde konstnär var i besittning af» — säges det i denna lefnadsteckning. Ehuru hufvudändamålet med mycket af det han har komponerat var att skaffa bröd åt sig och sina fattiga föräldrar och syskon, så är dock nästan ingenting deraf utan musikaliskt värde. Till och med i alla dessa divertissementer, variationer, rondon och små sonater för

piano röja sig städse den grundmusikaliska natur, den tidigt förvärfvade teoretiska och tekniska färdighet, den melodirikedom och flytande stil som skydda dem mot trivialitet. I hvilken grad Kuhlau som komponist var i stånd att uppfylla hvilket kraf än tiden och omständigheterna stälde på honom, synes måhända bäst af den stora mängd förträffliga saker han skrivit för flöjt. Detta instrument var på Kuhlaus tid mycket modernt, och medan flöjtvirtuoser såsom Dulon, Fürstenau, Gabrielski, Tulou, Böhm o. a. beundrades i konsertsalarne, dyrkades flöjten af privata i hemmen ganska allmänt.

Då Kuhlau begynte tilldraga sig uppmärksamhet som komponist, kom det honom till godo att han i unga år öfvat sig med flöjtbläsning, hvilken han dock sedan åsidosatte för klaveret och kompositionsverksamheten. Han tillmötesgick tidens och förläggarnes fordringar och skapade en flöjtliteratur, som än i dag är flöjternas bästa skatt. Den rad af stora sonater och duetter för piano och flöjt, de många flöjtduetterna och de tre flöjtquintetterna, hvilka allesammans utmärka sig både för äkta musikaliskt innehåll och kännedom om det valda instrumentets natur och verknytningsmedel, så väl som de tre pianoquartetterna, stråkquartetten och den stora violinsonaten i F-moll, op. 33 m. m. — visa med sin flytande stil och vackra melodik Kuhlaus framstående begåfning som kammarmusik-komponist. Hans lätta instruktiva pianosaker visa derjemte hans praktiska sinne. Ännu när man hör någon af hans förträffliga ouverturer, framför allt den till »William Shakespeare» och till »Lulu», kan man ej annat än beundra en fantasi och en skönhet, en friskhet och färgrikhet i instrumentet, som ingalunda påminna om att dessa verk äro omkring 60 år gamla.

Medan det hufvudsakligen är piano- och flöjtkompositionerna samt några sånger, särskildt för fyrstämig manskör (såsom t. ex. »O hur härligt vårsol ler»), hvilka synas skola bevara Kuhlaus namn,

är det dock fråga om huruvida icke hans verksamhet som dramatisk kompositör egentligen ställer hans begåfning i det klaraste ljuset. Det var ett par år efter Kuhlaus ankomst till Köpenhamn som han, efter hvad det säges, genom att bo i vindsvåningen af samma hus som Oehenschläger gjorde dennes bekantskap och kom att komponera »Röfvarborgens». Den 26 maj 1814 uppfördes stycket första gången med stort bifall. Den skarpa kritik som den oehenschlägerska dikten var utsatt för, har naturligtvis ej varit till fördel för styckets verkan i sin helhet, men den musikaliska romantiken och musikens verkligt dramatiska lyftning ha dock häfdat sin rätt, och den 27-åriga komponistens debut med ett sådant arbete, som äfven med bifall gafs i Leipzig, Kassel och Riga, måste väcka de största förväntningar.

Ehuru Kuhlau var allt annat än stridslysten och aggressiv, utvecklade det sig snart efter »Röfvarborgens» framträdande, helt visst af jalousi från de äldre komponisternas sida, ett spändt förhållande mellan den unge begåfvade framtidsmannen och de redan länge sedan etablerade musikauktoriteterna. Af dessa hade Kunzen och Schall snart bemärkt att de här hade en begåfvad medtäffare, och sedan de först behandlat honom med välvilja, kritiserade de nu, efter »Röfvarborgens» uppförande, ganska skarpt den nya riktningen, hvarpå Kuhlau roade sig med att skriva ihop satiriska kanons öfver Kunzen, en kontrapunktisk konst, hvori han var mästare. Allgemeine musik. Zeitung i Leipzig mottog i flere år från honom musikaliska gåtor och kanons, hvilket gjorde honom berömd i denna specialitet. Moscheles, som besökte Köpenhamn 1829, kände väl derförut hans kanons, och då han fyra år förut i Wien var så lycklig att komma tillsammans med Beethoven, mottog denne honom med de orden: »Ah, den store kanonieren!» Om man hade allt hvad han på det området presterat, skulle det utgöra en mycket rikhaltig och egendomlig samling.

Kuhlaus andra dramatiska arbete var sångspelet »Trollharpan», hvilket, sedan dess författare Baggesen länge stått i underhandling med Kunzen rörande dess komponerande, slutligen öfverlemnades åt Kuhlau. Det uppfördes 1817, men drunknade i teaterspektakler och intriger, hvilka hängde tillsammans med kriget mellan Oehlschläger och Baggesen. Då uppförandet synes ha varit ganska bristfälligt och musiken trots många vackra partier gaf anledning till anmärkningar, hamnade det i teaterns arkiv för att stanna der. De båda sångstyckena, »Elisa» (1820) och »Hugo och Adelheid» (1827), begge af Boye, måste äfven, efter att ha uppförts några få gånger, nedläggas oaktadt Kuhlaus musik till dem kan berömmas. Emellän dessa två arbeten ligger Kuhlaus mest betydande dramatiska verk, den romantiska operan »Lulu», som från 1824 till 1838 uppfördes 32 gånger. Kuhlau, som tillbad Mozart och som då han hade gjort bekantskap med operan »Sargino» af Paër yttrade, att han kunde kyssa dennes händer, men Cherubinis fötter, kunde att börja med alls icke beundra den uppgående italienska solen Rossini, som snart lade världen under sina fötter. Efter hand utförlade dock den nye italienske mästarens stora stil och flödande melodirikedom sitt inflytande på honom, och »Lulu» kan knappast fritagas från detta inflytande. Ehuru textförfattaren Güntelberg visade stor beredvillighet att rätta texten efter komponistens intentioner, blef den misslyckad, så att Kuhlaus mästerverk, som uteslutande lefde på musiken, dock efter 13—14 års förlopp fick krypa in i det allt uppslukande teaterarkivet. Oaktadt ett allmänt rykte spred sig att »Lulu» var en efterbildning af Rossini, som äfven Weyse i hög grad såg öfver axeln, samt att den skulle uthvisslas, besegrade dock den genialiska musiken hela opinionen och gjorde så stor lycka, att operan blef en kassapjes. Olyckligtvis uppfördes under samma säsong Weyses »Floribella», som trots sina goda egenskaper gjorde föga lycka. Detta gjorde att partigångarne vid att gifva Kuhlau ut för den italienska smakens och Weyse för klassicitetens representant åstadkommo ett spändt förhållande mellan de båda konstnärerna. Det synes som om Weyse icke rätt kunde tåla att hans rival öfvergick honom som dramatisk komponist, förnämligast i orkesterbehandlingen.

Efter den förträffliga ouverturen och annan musik till Boyes skådespel »William Shakespeare» (1826) och »Hugo och Adelheid» följde 1828 den märkliga musiken till »Elverhöj», som i Danmark vann en popularitet som öfvergår all beskrifning och der upplefvat ett par hundra föreställningar. Det var med denna opera som den tyskfödde musikern blef en dansk, en nordisk komponist.

Om Kuhlaus barndom känner man ej mycket. Han är född den 11 September 1786 i den lilla staden Uelzen i Hannover.

Fadern var militärmusiker och blef gift med Dorothea Seger från Hannover. Af elfva barn hunno endast tre söner och två döttrar öfver de första åren. Fredrik var den yngste af sönerne. Då han var 10 år, vid hvilken tid föräldrarne bodde i Lüneburg, miste han sitt ena öga genom ett fall på en trappa under det han bar en flaska, hvarmed han sårade sig. Gossens musikaliska anlag röjde sig tidigt, och vid den ålder då han miste ögat tyckes han ha haft vägledning både i flöjt och klaverspel. Från åren 1796 till 1801, då han antages ha kommit till Hamburg med föräldrarne, vet man ingenting bestämdt, men han synes fortfarande vid sidan af skolstudierna ha njutit undervisning i musik och gjort små kompositionsförsök. Fadern sökte i Hamburg lifnära sig och sin familj med musiklektioner. Emellertid var sonen Fredrik nödsakad att sörja för sig sjelf, och detta gick också väl för sig, men att slå sig i ro som klaverlärare kunde han dock ej. Omkring 13 år gammal gjorde han en utflykt till Bremen, der han hade en bror boende, och tillsammans med en vän gaf han der en konsert. Man vet att han i Hamburg någon tid tog undervisning af den dugtige kritikern, teoretikern och komponisten C. F. G. Schwencke, Ph. E. Bachs efterföljare som musikdirektör och kantor vid Katharinakyrkan, men han har dock mest sina rika anlag och sjelfstudierna att tacka för hvad han blef. Kuhlau hade börjat göra sig bemärkt i konsertsalen, och hans första kompositioner voro redan tryckta då kriget 1810 föranledde hans utvandring. Han begaf sig då till Köpenhamn, der han sedan hade sitt hemvist.

Kuhlau framträdde första gången inför Köpenhamns publik på en konsert å kgl. teatern 1811, då han spelade sin sedermera Weyse tillagnade klaverkonsert op. 7 och en tonmålning »Stormen på hafvet». En plats som klaverlärare vid teatern gick han miste om, oaktadt Kunzens rekommendation, och måste genom lektioner söka sitt uppehälle. År 1813 utnämndes han till kgl. kammarmusikus, men tills vidare utan lön, och blef kort derefter dansk medborgare. Han var ständigt tryckt af penningesorger. Af hans mödosamt förvärfvade inkomster gick säkerligen en del till den fattiga familjen i Hamburg, och redan 1814 flyttade hans föräldrar och system Magdalena till Köpenhamn för att bo hos och underhållas af honom. Större lust till fast anställning tyckes han ej ha haft, emedan han derigenom fann sig hindrad i sin kompositionsverksamhet, som var hans egentliga lif. En tillfällig befattning som sångmästare vid teatern med 500 rdlr årligen (1816—17) önskade han lemna mot det att han fick uppbära lika belopp som kammarmusikus för att komponera operor. Omsider erhöill han icke 500, men 300 rdlrs årslön, för hvilken han skulle spela vid hofvet, när det ålades honom, samt komponera antingen ett och annat tillfällighetsstycke för hofvet eller, om detta ej sattes i fråga, något stycke för teatern. Tre år senare

förändrades denna bestämmelse sålunda, att han endast hvart annat år skulle komponera något för hofvet eller teatern. Mer än dessa 300 rdlr fick Kuhlau icke i lön, om man ock på hans ansökningar då och då beviljade honom ett eller annat understöd, medan Weyse från 1819 såsom komponist uppbar 1,000 rdlr i årligt gage. Icke dess mindre hade han länge sedan slutat med den honom så motbjudande undervisningen i pianospelning och gaf under de senare åren endast undervisning i komposition, ofta utan betalning åt unga musici med talang.

Det lyckades Kuhlau att få göra flere konstresor. Han älskade den fria naturen och företog ofta långa fotturer, men stora resor lågo honom jemt i tankarne. Flere gånger var han i Sverige, der han särskildt i Jan. 1815 tillika med valdhornisten Schuncke gaf 2 konserter å kgl. teatern i Stockholm. I Mars 1821 anträdde han en resa till Tyskland och uppehöll sig der ett års tid, hufvudsakligen i Wien. Han komponerade, besökte flitigt teatern, särskildt operan, der han, som det synes, var mycket missnöjd med Rossinis »Gazza ladra». Lyckades han ej på denna resa träffa samman med Beethoven, så hade han bättre tur följande gång han besökte Wien. Ehuru han då (1825) hade kort tid på sig, hade han föresatt sig att Beethoven ej skulle undanslipa honom. Det lyckades honom också träffa denne med tillhjälp af musikförläggaren Haslinger i Wien, ehuru Beethoven tillbragte sommaren i Baden, några mil söder om Wien. Den 2 Sept. drog Kuhlau åstad dit i sällskap med Beethovens gode vän Holz och ännu ett par nära bekanta, och rönt det vänligaste mottagande hos den store komponisten. Efter en angenäm middag i det fria drack man ännu ett glas tillsammans hos värden sjelf, som var mycket älskvärd och upprymd. Kuhlau improviserade en kanon öfver namnet Bach, Beethoven begagnade på ett kostligt sätt namnet Kuhlau till en kanon, och man skildes åt på det vänligaste å ömse sidor. Äfven under sommaren 1829 gjorde Kuhlau en resa till sitt fädernesland.

Säkerligen af sparsamhetsskäl, då hans hushåll 1822 ytterligare tillökats med en tolfårig brorson, flyttade Kuhlau 1826 från Köpenhamn till Lyngby. Lifvet i hufvudstaden, der många vänner och bekanta lade beslag på hans tid, harmonierade icke med hans mer och mer framträdande lust för ensamhet och arbete. Den hårda striden för utkomsten fördestyrade hans förr så glada lynne, och då han i kärleksfull uppföring för sina föräldrar och skön hade uppgifvit tanken på äktenskapligt lif, gick han äfven miste om en sådan lycka. År 1831 dog fadern och 10 månader derefter äfven modern; sjelf led han då af gikt och en elakartad hosta, som höll honom inne. Dertill kom i Februari samma år en eldsvåda, som ödelade det mesta af hans egendom, deribland alla hans manuskript. Ett stort teoretiskt verk, hvarpå han arbetat i många

är och som nästan var färdigt, hans andra klaverkonsert m. m., allt blef lågornas rof. Med sin syster Amalia Jepsen, som blifvit enka och upptagits i hans hem, stod han der i bläst och köld och såg sina skatter försvinna. Sorg och sjukdom hotade hans lif, han låg tre månader på Fredriks hospital, deltagandet var allmänt, Weyse fick i stånd en konsert och prins Christian erbjöd honom rum på slottet, hvilket han dock med tacksamhet afböjde. Han föredrog att tillbringa sommaren på Lyngby och syntes komma sig. Hans tankar sysselsatte sig med många stora kompositioner, och framgången log emot honom. Men döden hade utkorat sitt byte. Sjukdomen bröt åter ut, och efter fjorton dagars hård kamp afled han den 12 Mars 1832 på aftonen. Den 18 Mars skedde hans högtidliga begrafning vid tonerna af hans egen till Christian VII:s bisättning komponerade sorgmarsch, och minnesfester öfver honom firades sedan af teatern och studentföreningen.

Om Kuhlaus flit vittna hans många arbeten, som uppgå till opustalet 127, hvarjemte de nämnda dramatiska arbetena samt musiken till »Trillingbröderna fra Damask» af Oehlenschläger, några kantater, komiska kanons m. m. ej bära något opustal. Hans kompositioner äro för piano 74, för piano och violin 5, för flöjt 30, dessutom 3 pianokvartetter, 1 violkvartett, 1 valdhornkonsert, 7 ouverturer o. s. v. Af 2-händiga pianosaker har han komponerat omkr. 20 störsor sonater, 50 rondon, 16 variationer, 1 pianokonsert, flere fantasier och divertissementer samt de välkända 19 sonatinerna (op. 20, 55, 59, 60, 88) och af 4-händiga saker för detta instrument de lika så välbekanta sonaterna och sonatinerna (op. 66, 17, 44) samt valser, rondon och variationer m. m. Af vokalsaker har han komponerat, utom hvad redan är nämndt, kantaten »Die Feier des Wohlwollens» för 3 mansröster och piano samt flere häften solosånger.

»Ännu den dag i dag är» — säger Carl Thrane vid skildringen af Kuhlau i sin bok »Danske komponister» — »bevaras Kuhlau i kärt minne hos alla dem som känt honom. För dem som för alla lefver han i sina sköna verk, dessa vittnesbörd om en herrlig ande och en rastlös sträfvande mot idealet. Han är ännu barnets vägledare, studentens vän och folkets älskling.»

Pianospel för öppna fönster. I Bamberg har en sjuttonårig flicka varit inkallad för domstol såsom anklagad för att hafva mellan kl. 8 och 11 på aftonen spelat piano för öppna fönster på ett för grannarnes nattro störande sätt. Anklagelsen stödde sig på en paragraf i strafflagen, som »straffar den, som på otillbörligt sätt framkallar lugnet störande buller, med böter intill 50 thaler eller fängelse». Den unga damen förklarades skyldig och dömdes att böta — en riksmark förutom gäldande af omkostnaderna i målet.

Politisk musik.

Théodore de Lajarte har i en fransk tidning meddelat några utdrag ur kantater och tillfällighetsstycken, som förvaras i stora operans i Paris bibliotek, en högst kuriös samling. Frågan gäller icke de officiella kantater, som utförts på Frankrikes förnämsta lyriska scen. Orkesterpartituren till dem alla förvaras i operans bibliotek; sådana finnas för alla regeringar och alla politiska regimer från Ludvig XIV till kommunen. Den samling, om hvilken här är fråga, består af en stor mängd obekanta småstycken, vilkas tryckning till största delen bekostats af kompositörerna sjelfva, anspråklösa amatörer, vilkas politiska trosbekännelse har fått ersätta de musikaliska kunskaperna. En tålmodig person har samlat i hop allt detta strögods, som utgör en verklig musikalisk maskerad, i fall man vill förutna dessa besynnerliga snillefoster namn af musik.

I dessa stycken firas alla tilldragelser, stora och små, som timat på ett århundrade; revolutioner, krig, Karl X:s kröning, hertigens af Bordeaux, grefvens af Paris och kejsarprinsens födelse, expeditionerna till Grekland, Algeriet, Krim och Italien äro föremål för skaldestycken och kompositioner, som vittna om större entusiasm än inspiration.

Spanska armén har gifvit anledning till en *marche militaire* med ackompanjemang af — *guitarr*. Hvarför icke kastanjetter? — Det grekiska kriget har gifvit upphof åt *La bataille de Navarrin* — för pianoforte med ackompanjemang af violin och violoncell (ad libitum). — *Chant du départ de l'armée française pour la Morée*, solo med unison refräng för piano och valdthorn. Icke minst märklig är *Inspiration pour le piano, sur la prise d'Alger, avec des effets d'une harmonie imitative*. Herr de Lajarte meddelar denna sublima inspirations sinnbildliga skönheter:

Introduktion. *Grave*: generalernas rådsläpning före anfallet.

Trioler på G. Order till anfall.

Stigande skala i 32-delar: Raket till signal åt amiralen.

Alla breve, allegro con fuoco: Anfall till lands och sjös.

Lång följd af pianoarpeggier: Tredje divisionen kringgår fästet.

Diminuendo: Fiendens eld aftager.

Con spasimo: Klagan af de sårade och invånarne, som begära att få kapitulera.

Allegro accelerando: Afslag på denna begäran och eldens förnyande.

Diminuendo perdendosi: Araberna draga sig tillbaka. — Ruinerna af fästet, som springer i luften.

Fanfar: Triumfmarsch vid inryckningen i Alger. Arméns glädje.

Marschen da capo: Soldaterna begifva sig till sina logement.

Diminuendo ritardando, pp.: Soldaternas hvila. Fanfar på afstånd.

Finale: Bön af alla fransmän — »Domine salvum».

En hyllning åt hertiginnan af Angoulême är ett tämligen löjligt påhitt; det är helt enkelt en kör (*La caravane*: »Victoire est à nous») med dityrambiska ord. Arrangören har haft den ljusa idén att till pianoackompanjemang bifoga — en trumpetstämma, ehuru sången är afsedd att sjungas i salongerna.

»*Revue nocturne*» till den stora arméns ära är ännu bättre; till pianoackompanjemang har kompositören lagt — trumma och bastrumma;

De förklarande notor eller titlar, som ofta angifva kompositörens idé, äro stundom rätt löjliga.

»*A l'âme de Napoléon le grand*» (musik af en fru).

En annan kuriositet är: *Marche de la victoire de Magenta*, inledd med en bön af faderlösa barn och tillägnad Italiens befriare, den franska och den Italienska arméns tappra krigare. (Af madame Dupouy, en amatör.) Denna marsch såldes »till förmån för de stackars små faderlösa i Pyrenéerna (?), den fattigaste delen af Frankrike», och är »för piano, orgel, violin eller flöjt». Denna kör kan utföras på violin eller flöjt.

Vidare finnes en »hymne guerrier, religieux et patriotique» med titeln: »*L'Italie et l'Autriche ou Oui ou Non*», utgifven 1848. En på titelbladet tryckt litografi föreställer den unge kejsaren af Österrike med påfven vid sin sida och bakom dem Kristus, som med ömhet betraktar dem; allt sammans är omgivet med en krans af utdrag ur psalmer — en blandning af politik och religion. Nedtill ser man två fanor, den franska och den italienska. På den förra står det republikanska valspråket: frihet, jämlikhet och broderskap och sinnebilderna för de tre kristliga dygderna, ett kors, ett ankare och ett hjerta, och på fanstängen den frygiska mössan och nya testamentet. På den andra fanan står: »son Dieu, son droit, sa patrie», och på fanstängen det tredubbla påfliga korset och — frimuraretriangeln!!

Detta slags kompositörer ha i allmänhet varit synnerligt angelägna om att pompöst och fullständigt upplysa publiken om alla sina titlar och egenskaper. Vi anföra här ett par exempel: »J. M. Braun, f. d. öfverstelöjtnant vid fotjägarna i det forna kejsarliga gardet, officer af hederslegionen, hedersledamot af filharmoniska akademien i Bologna, medlem af det akademiska sällskapet för åkerbruk, vetenskaper och konster i Strassburg och af franska sällskapet för universell statistik.»

En »*chant national*», komponerad af »sonen till en soldat under kejsardömet, Georges Joseph Bugnard, lärare i femte klassen i gymnasium i Bagnères».

På en kantat, som är tillägnad Pius IX, skryter kompositören, il maestro Ludovico Baccilieri, med att vara medlem af filharmoniska akademien i Bologna (likasom Braun), kompositör af en sångpjäs: »*Il Sesostris*» och uppfinnare af en ny solfegemetod för sopran och tenor i alla ton- och taktarter. Nedtill på titel-

bladet läses: »Se det påfliga brevet!» Detta bref är helt enkelt en skrivelse från en tjänsteman i det påfliga kansliet, hvori han erkänner sig på påvens befallning ha mottagit kantaten.

De enda kompositörsnamn, som sticka af i denna hop af okända, äro Paër, Adolphe Adam, Panseron, Fessy, Coron och slutligen »pater» Elwart, som 1848 blef medborgaren A. Elwart, författare och kompositör af »*Te deum républicain*» och »*La fête de la concorde*».

Till slut förtjenar nämnas ett ryktbart namn, som är värdigt att figurera i denna samling. I denna finnes ett stycke med följande titel: »*Aux mânes du duc d'Orléans et de la princesse Marie — deux âmes au ciel, élégie pour violoncelle* par — Jacques Offenbach.

Musikbref från England.

Causeri.

Newcastle on Tyne 6 Okt. 1886.

Vid den stora musikfesten, som skall äga rum i Leeds från och med d. 13 till och med den 16 dennes, komma följande nyheter, komponerade i anledning af musikfesten, att uppföras: Mackenzies kantata »The story of Sayid», för soli, kör och orkester; C. V. Stanfords ballade »The Revenge», för kör och orkester; Arthur Sullivans kantata »The Golden Legend», för soli, kör och orkester; konsertouvertur af F. K. Hatterssley, och Antonin Dvoraks oratorium »Saint Ludmila», för soli, kör och orkester. Förutom dessa kompositioner: Handels oratorium »Israel i Egypten», Mendelssohns »Elias» och »The First Walpurgis Night», Schumanns »Adventhymn»; Beethovens C-moll-symfoni och Mendelssohns skotska symfoni komma också att utföras. Ehuru hr Arthur Sullivan är musikfestens egentlige anförare, så skola både Dvorak, Mackenzie och Stanford anföras sina egna verk. Ibland solister som blifvit engagerade äro madame Albani, Englands förnämsta oratorie-sångerska, madame Patey, Englands förnämsta altsångerska, Edward Lloyd Englands första tenor samt McGuekin och Santley med flere.

Åtta konserter gifvas under fyra dagar. En matiné, som börjar hvarje dag kl. $\frac{1}{2}$ 12, och en soiré, som börjar kl. $\frac{1}{2}$ 8 på qvällen. Inträdesavgiften är orimligt hög. En matinébiljett kostar omkring 18 kr. svenskt och en soirébiljett omkring 13 kronor. — För närvarande äro engelska musici så afvogt stämda mot utländska artister, bosatta i England, att tillställarne hafva så mycket som möjligt engagerat engelska kompositörer och engelska artister att utföra kompositionerna vid musikfesten. Egentligen hafva engelsmännen för närvarande endast en framstående kompositör, nemligen Goring Thomas, en utmärkt skicklig operakompositör. Sullivan och Stanford äro irländare, Mackenzie är en skotte. Thomas är en elev af konservatoriet i Paris, och hans operor, »Esmeralda» och »Nadeshda» vittna att han

tillhör den franska skolan. Texten till Nadeshda är tagen från Runebergs poem. Operorna hafva med rätta gjort lycka både i England och i utlandet. Det är förvånande att hvarken Mackenzies eller Thomas operor hafva blifvit spelade på kongl. operan i Stockholm.

Den stora musikfirman Novello & Co i London, musikförläggare af nyheterna uppförda vid musikfesten i Leeds, ämna under den kommande vintersäsongen gifva 6 stora konserter i St James Hall, hvarvid icke allenast de ofvan nämnda kompositionerna skola återgifvas, utan ock flera andra kantater etc., som de äro förläggare utaf. Mackenzie skall anföras konserterna, och kören kommer att bestå af 300 medlemmar. Denna plan, liksom de flesta större musiktillställningar, är endast en gigantisk annons- eller penningspekulation, som nog kommer att betala sig bra.

John L. Hatton, en välkänd sångkompositör, dog helt hastigt den 20 Sept. i Margate, nära 77 år gammal. Hatton var född i Liverpool och — eget nog — utan att hafva erhållit någon musikalisk uppfostran, hade han lyckats vinna stort anseende som orkesteranförare och sångkompositör. Ibland hans mest populära sånger, som man hör öfverallt på konserter, äro Good-bye Sweetheart, Simon The Celler och The Friar of Orders Grey. — Han har skrivit flera körer för blandade röster; några af dem äro norska melodier, som han arrangerat och utgifvit som sina egna kompositioner. Sådant inträffar mera ofta i England än på kontinenten.

Den svenska altsångerskan fröken Agnes Janzon är engagerad att sjunga under vintern på konserter i Crystal-palatset. Fröken Anna Lang har spelat med stor framgång på de stora orkesterkonserterna, som gifvas under Sept. och Okt. månader på Cowent Garden-Theatre i London. Flere London-tidningar hafva omnämnt mycket fördelaktigt hennes uppträdande.

Madame Adelina Patti har antagit ett anbud att sjunga på en konsert i Albert Hall, London, för ett honorarium of £ 700, eller 12,000 kronor svenskt. Detta är väl betaladt för ett par utsjungna arier och »Home sweet home». Divan var erbjuden 18,000 kronor för att uppträda på 2 konserter, men hon afslog anbudet, emedan det var för litet betaladt.

Det är otroligt huru engelska publiken kan stå ut med att höra samma pjes spelad utan afbrott i årtal på samma teater. Till ex. Arthur Sullivans burleska operett »The Mikado» — scenen förlagd i Japan — har blifvit gifven vid Savoy-teatern i London under mera än 2 års tid utan afbrott. Chefen för Savoy-teatern, hr D'oyly Carte, har ej mindre än 3 resande operasällskap som ge »Micado» år ut och år in i småstäderna. Ett af dessa resande operasällskap har gifvit Mikado i Hamburg, Dresden och Wien. Helt nyligen inträffade den sorgliga tilldragelsen medan de spelade i Wien, att hr Fisher, som hade spelat Ko-Ko (bö-

delns rol i operan) mera än 500 gånger i rad, helt hastigt blef tokig. Hans galenskap består uti, att han numera anser sig vara i verkligheten en halshuggare. Här är bruket att låta små barn inöfva Sullivans operetter, äfvenså »Madame Angot» etc., och sedan resa de omkring i provinserna och spela i städerna. Många af dessa unga gossar och flickor — flere af dem ej ens 12 à 13 år gamla — hafva blifvit galna och dött af den onaturliga öfveransträngningen. — I sanning, en sorglig sak.

Millöckers opera »Tiggarestudenten» spelas med stor framgång för närvarande i England. I denna vecka spelas den på Tyne-teatern i Newcastle för fullsatta hus.

H. W.

FÖLJETONG.

Polichinell såsom operakomponist

af Ernst Pasqué.

Ridån på den gamla Opéra comique (förenad med Comédie italienne 1762 såsom Comédie italienne, 1783 Théâtre Favart och 1801 förenad med den komiska operan vid Rue Faydeau såsom Opéra comique, hvilket namn den ännu bär) visade en jättstor polichinell med underskrift: »Jag är lika god som många andra.» En af de sista och mest betydande representanterna för denna »lustiga person», tillika en ytterst skicklig marionettspelare, var Nicolas Audinot, hvilken sedan excellerade som bas-buffo. År 1761 uppfördes på denna scen Philidors bästa verk »Le maréchal Ferrant» (»Hofslagaren»), en komisk opera i 2 akter, och den forne polichinell Audinot spelade och sjöng titelrolen med sådan framgång, att operan derigenom och i förening med den vackra musiken ständigt gaf fulla hus och upplefde flere repriser. De lagrar komponisten skördade af sitt verk lemnade hufvudpersonen deri ingen ro. Audinot hade endast nödortfuga kunskaper i musik och likväl hade han nu ständigt i tankarne att skriva en komisk opera, för att glänsa icke allenast som sångare utan äfven som komponist. Hemma hos sig, omgifven af små marionetter, sysselsatte han sig allt ifrigare med sådana planer, öfver hvilkas öfverdådiga djerfhet han ofta sjelf föll i gapskratt. »Men hvad betyder det?» tänkte han; »har jag bara en god textbok, sedan skall jag nog sörja för en god, ja, den allra bästa musik, om jag också för det ändamålet skall använda mina gamla polichinell-tokerier.»

Nu sökte han bland alla Contes och Tableaux efter ett passande ämne. Då föllo honom Boccaccios noveller i händerna, och han hade nu funnit det han så ifrigt eftersökt. Den lustiga och pikanta historien om tunnbindaren föll honom ofantligt i smaken, och han satte sig nu genast till verket. Den öfvade

skämtaren hade lätt att finna rim, och inom kort tid hade han fått ihop texten till en komisk enaktsopera, som han efter hufvudrolen, hvilken så att säga var klippt och skuren efter honom själf, blef kallad »Le Tonnelier» — »Tunnbindaren»; men nu gälde det att förse de fem sångstyckena deri med musik, med melodier, med harmoni och nödig enkel instrumentation. Men också detta hade den gamle lustige polichinell tänkt ut och hade kommit till ett så kostligt eller rättare vidunderligt resultat, att han själf brast i skratt deråt midt under sysselsättningen i sitt arbetsrum. »Våra förnämsta, mest omtyckta komponister skola få sätta musik till min opera; jag skall till min fördel draga dem alla vid näsan, och märka de det lustiga streck på spelat dem, skola de säkert se genom fingrarna med den gamle polichinell.»

Så sade Audinot till sig själf och handlade derefter. Sina förberedelser hade han träffat på bästa vis, så att hans sällsamma förhållande hemlighölls lika väl som det färdiga arbetet.

De komponister som då beherskade den komiska operans repertoar voro i första rummet Monsigny, Philidor och Duni; den förste af dessa glänste med sina känslofulla melodier, Philidor med sina harmoniska och kontrapunktiska kunskaper och den siste, född italienare, beherskade melodien och harmonien, båda lika mästerligt. Philidor var den förste, som vår märkvärdige operakomponist anföll, ty denne stod i tacksamhetsskuld till den förträfflige framställaren af hans »Hofslagare». Den sluge Audinot hade i likhet med texten af en bland sina sånger författat en annan oskyldig text med samma rytm, och då Philidor en dag besökte honom och försäkrade honom om sin oföränderliga tacksamhet, så menade Audinot med den oskyldigaste min i verlden, att han allra bäst skulle kunna bevisa en sådan tacksamhet om han satte i musik åt honom en liten tillfällighetsdikt för tre personer. På samma gång satte han en penna i handen på honom och förde honom till skrifbordet, der den oskyldiga texten likasom notpapper redan lågo i ordning. Philidor genömläste leende verserna, satte sig ner vid bordet, och innan en half timme förflutit var hufvudnumret i polichinellens opera färdigt.

Nu kom ordningen till Monsigny, men denne var svårare att handskas med, ty denne komponist, tillika hushofmästare hos hertigen af Orleans, förde sig som en grand-seigneur. Slumpen kom Audinot till hjälp. Monsigny hade komponerat en ny opera, ett af hans förnämsta verk: »Le roi et le fermier»*, och Audinot skulle sjunga skogsvaktarens rol. Monsigny kom till sångaren för att instudera rollen med honom, och Audinot mottog honom med öppna armar, sjöng arierna med en så komisk kraft och visade sig så förtjust i hela kompositionen, att Monsigny kände sig lika tillfredsställd som

smickrad och ej kunde vägra, då hans sångare slutligen ryckte fram med sin bön om två små tillfällighetsarier. Han tog emellertid med sig hem de båda sångtexterna och ett par dagar derefter hade den lustige komponisten i handom två de allra som nättaste arietter fullt och färdigt instrumenterade. Audinot var öfverlycklig; han skrattade med sin basstämma så uppsluppet och förnöjdt öfver sitt förträffligt lyckade puts att de på väggen hängande marionetterna stötte till sammans, som om de ville taga del i sin forne pappa polichinells glädje. Och denne blef nu allt öfvermodigare.

Ännu tre nummer återstodo att komponera — naturligtvis på samma sätt. Med ett slag ville han göra slut på saken. Han inbjöd så italienaren Duni jemte hans kollega Laurette, som äfvenledes komponerat flere komiska operor — och det själf —, till en diner. Det goda vinet och det goda lynnet hos värden gjorde denna middag särdeles munter, och då man kommit till desserten, hade Audinot helt listigt fört samtalet på komposition, i synnerhet betonande den hastighet hvarmed operakomponister ex professo arbetade. Laurette menade att han kunde hålla stängen med hvilken af dem som helst. Audinot motsade honom, eggande upp kollegan allt mer och mer, och sade till sist utmanande, att Duni alldeles bestämdt skulle kunna komponera och instrumentera två stora stycken på samma tid Laurette endast kunde åstadkomma ett enda.

Den af vinet upprymde sångarkomponisten förnekade detta häftigt och larmande, under det Duni skrattande instämde med värden. »Vi kunna göra ett prof», utropade Audinot; »jag slår vad om tre flaskor champagne! Der ligga tre texter och tillräckligt med notpapper; sätten er nu ner och pröfven er konst och färdighet medan jag går ned i källaren efter champagne.» — Laurette hade redan satt sig till skrifbordet, hvilket den äldre och makligare Duni närmade sig helt långsamt och med ett öfverlägset leende. Audinot lemnade hastigt rummet, men skyndade ej ned i källaren, utan lyssnade utanför dörren. Först sedan han en stund med stor förnöjelse åhört pennornas raspande på papperet, satte han sig långsamt i gång till källaren, grinande af belåtenhet och gnuggande händerna i förtjusningen öfver att hans list lyckats så väl. Då han slutligen kom tillbaka med de tre flaskorna under armen, lyssnade han ännu en gång utanför dörren en stund och inträdde sedan på tå, helt tyst i rummet. Ännu sutto de båda komponisterna vid hvar sin småända af det långa skrifbordet. Duni lät med tydligt lugn sin penna skynda fram öfver papperet än åt höger, än åt vänster, än uppåt, än nedåt; men Laurette arbetade i sitt anletes svett. Peruken hade han kastat bort, hans ögon och kinder glödde. Slutligen reste sig Duni. »Här, amico, har du dina begge dåliga texter förvandlade i en duett och en ro-

mans, och nu hit med champagnen! Vi vilja dricka den under det min tröge kollega instrumenterar sina kupletter.» Detta sade han utan att bevärdiga sin medtäflare med en blick. Nu sprang denne upp från sin stol, och likt ett rasande lejon, kastande det ännu våta notbladet för fötterna på Audinot, skrek han: »Der har du din sång! Den förskräckliga texten var ju omöjlig att komponera, annars hade jag under denna tid kunnat sätta ett halft dussin sådana bitar i musik. Hin må ta både dig och Duni!»

»Så drick honom då under bordet och visa att du är hans mästare i att dricka åtminstone!» svarade Audinot, i det han upptog från golvet det för honom värdefulla notbladet och lade det åt sidan.

Snart började champagnekorkarna att smälla, och när de båda musikerna lemnade Audinot, befunno de sig i ett sådant tillstånd, att allt hvad de upplefvat hos honom sväfvade för deras tankar i en tjock dimma, hvilken kanske för alltid begrof alla de nothufvuden, som skrifvits af dem hos deras värd.

Några dagar derefter var personalen vid Comédie italienne icke litet förvånad, då Audinot lemnade dem till läsning och spelning en af honom diktad och komponerad opera i en akt, »Le Tonnelier»; man hade hittills ingen aning om buffons talang som komponist. Handlingen var lustig, musiken vacker och omvexlande, och så blef det på ett så originellt vis uppkomna arbetet, i grund och botten en äkta polichinellopera, samma ått uppförd och rönte stor framgång. Monsigny var ej ringa förvånad då han vid premiären fick höra sina båda arier som Audinots komposition. Men han tänkte på det förestående uppförandet af hans egen opera och teg. Philidor fäste ingen uppmärksamhet vid saken, schackspelet tog honom för mycket i anspråk, och hvad Duni och Laurette beträffar, hade de väl glömt hvad de skrifvit under champagnemiddagen. »Tunnbindaren» var och förblef en opera af Audinot.

Audinot blef sedan oense med sina kolleger vid Comédie italienne, men hans lilla opera stannade kvar der. 1765 lät teaterdirektionen renovera både text och musik genom kompositören till »Maréchal-Ferrant» och Gossec, och i denna nya form höll sig »Le Tonnelier» uppe på komiska pariseroperans scen i ännu 60 år såsom Lever de rideau. Men vid andra uppförandet af Boieldieus »Hvita frun» i Dec. 1825 uppreste sig publiken mot det gamla utslitna stycket, »Le Tonnelier» blef uthvisslad och för alltid begravnen.

Audinot hade emellertid åter gripit till sina marionetter, begifvit sig till Foire St Germain, och der med sina trädockor parodierat och förhånat sina gamla kolleger. Han var åter den gamle polichinell och gjorde under denna mask så stor lycka, att han 1769 kunde vid Boulevard du Temple grunda en egen teater, som han kallade Ambigue Comique och som än i dag efter 117 år eger bestånd.

* Under titeln »Kungen och skogsvaktaren» uppförd här i Stockholm 1784—92 summa 29 gånger (Dahlgrens anteckningar).

Musikpressen.

På Abr. Hirschs förlag ha utkommit följande sångverk:

Köralbum. Häft. 1. En samling flerstämmiga sånger för blandad kör, utgifna af Ivar Hedenblad; detta häfte innehåller »Värförhoppning» af Josephson, 3 Folkvisor af Mendelssohn, »En sommarafon» af Ad. Lindblad, »Ternernes sang» af Söderman, »Bön» af Pacius, »Ära ske Gud i höjden» af Palestrina. Pris 1 krona.

»Ur Davids psalmer», ny följd 4:e häftet. Pris 2. kronor;

Sången. Romanser och visor för en röst med piano (2:a serien) för basstämma: N:o 1 »Jätten» af Wennerberg, N:o 3 Aria ur Elias (»Det vare nog») å 50 och 75 öre.

På samma förlag för piano solo:

Marsch ur »Trumpetaren från Säckingen»;

för orgel: **Orgelnisten.** Häft. 5. 75 öre. Detta häfte innehåller saker af Brosig, Mendelssohn, Händel och Müller.

Från Östersund (Åberg & Estberg) hafva vi fått oss tillsända:

»Toner från Frösön», vals af Erik Forsgrén, samt

Fest-Marsch för piano af A. Blixt.

Från Scenen och Konsertsalen.

Okt. Stora Teatern.

1. Nessler: *Trumpetaren från Säckingen*.
- 3, 6. " " (Maria, Grefvinnan, Conradin: frk. Javette, fru C. Strandberg, hr. Janzon.)
- 5, 7. Saloman: *Diamantkorset*.
- 8, 10, 15. Meyerbeer: *Afrikanskan*.
9. Donizetti: *Leonora*.
11. Adam: *Konung för en dag*.
13. Gounod: *Romeo och Julia*.

Nya Teatern.

- 1, 2, 4, 6, 9, 10, 12, 13. *Tummeliten*.
- 3, 5, 7, 8, 11. Mozart: *Teaterdirektören*.
- 14, 15. Lecocq: *Madame Angots dotter*. (Clairette Angot, Amaranthe, mlle Lange, Pomponnet, Ange Pitou: frk. Sjöberg, fru Bergström, Stenfelt, hr. Castegren, Stenfelt.)

Djurgårdsteatern.

- 1—6. *Jorden rundt på 80 dagar*. (*/₁₀ 25:eggn.)
- 7—8. Strauss: *Zigenarbaronen*.

Södra Teatern.

- 10—15. *Jorden rundt på 80 dagar*.

Musikal. Akademien.

3. Konsert af fröken *Augusta Öhrström*.
9. " " herr *John Örtengren*.
- 12, 14. " " fru *Pauline Lucca* och fru *Anna Grosser*.

Vetenskaps-Akademien.

5. Konsert af fröken *Ellen Nordgren*.
7. Musikal. föreläsning af herr *Fredr. Peterson*.

Nyheter från våra teatrar äro sedan vårt sista nummer så godt som inga. På Stora teatern har »Trumpetaren» så till vida företett omväxling att i Marias rol fröken Javette efterträdt fr. Ek, samt att Fru Ch. Strandberg öfvertagit grefvinnans rol och hr Janzon Conradins. Nya Teatern har återupptagit »Madame Angots dotter» med ofvanstående besättning i hufvudrollerna, och hrr Bosin &

Wagner ha lassat »Jorden rundt» och »Zigenarbaron» på Thespi-kärran och vid den vanliga flyttningstiden öfvergifvit sommarnöjet för vinterkvartret.

Konsorter — hvar annan dag — ha varit de sista veckornas hufvudsakliga musiktilldragelser. Främst bland dessa, fast sist i kronologisk ordning, måste vi ställa de båda Lucca-konserterna å Musikaliska akademiens stora sal. Att få hos oss höra en af världens förnämsta lyriska sångerskor, bjudes oss ej hvar dag; också var konsertsalen fylld af åhörare båda gångerna, och sista gången äfven musikestraden af dem upptagen. Pauline Luccas stora rykte, den entusiasm hvarmed hon öfverallt helsas, äro fullt berättigade. Om möjligen ären kunna ha i någon ringa mån beröfvat hennes höga toner deras friska klang, hvilket påstås af dem som hört henne i hennes första ungdom, så är dock hela hennes stämma och förnämligast hennes lägre toner af så mäktig och intagande verkan, hennes sångkonst så fulländad, att det röstmaterial hvaröfver hon förfogar i hvarje stund står i hennes tjänst till uttryck för hennes snilles ingifvelser och alla de skiftande uttryck i framställningen, som göra hennes föredrag i hvad stil som helst till ovilkorligen hänförande mästerverk. Med denna ovanliga förmåga af nyansering och karakterisering förenar sig också en utmärkt koloratur. Så är hennes drill, om äfven kanske något sväfvande emellanåt, mönstergill i ledighet och mjukhet. Den berömda sångerskan, med sin intagande sydländska apparition, sina underbart uttrycksfulla ögon och sitt lifliga minspel, eröfrade genast vår publik, och vid 2:a konserten, då hon syntes mest inspirerad, märkte man tydliga symptom till en stark Lucca-feber. Talrika blomsterbuketter, lagerkransar och blomsterlyror, ändlösa applåder, synnerligast efter slutet af andra konserten, då hon i ett sista extranummer sjöng sitt »Auf wiedersehn», vittnade om att hon äfven lagt vår musikpublik under sin spira. Hennes programnummer på första konserten utgjordes af pagens aria »Voi che sapete» ur Figaros bröllop, »Erkönig» af Schubert, stor aria ur Ponchiellis »Gioconda», Tre Giorni af Pergolese och »Si tu m'aimais» af Denza; på andra konserten af grefvinnans aria ur »Figaros bröllop», habaneran ur »Carmen», »Mein Lied» af Gumbert, »Ange adoré» af Benedict och »Les filles de Cadix» af Delibes, hvarjemte å båda konserterna den artiga konstnärinnan fagnade åhörarne med lika många extranummer som programmets, bland dessa å sista konserten »Erkönig», som då föredrogs med ännu mera dramatiskt lif än gången förut. Detta hennes glansnummer med olika röstuttryck för de olika personerna i sången, den passionerade, gripande framställningen, förfelade ej heller hos oss att göra en utomordentlig verkan. Luccas sång är utan allt koketteri. Hennes djupa, varma och lifliga själ genomtränger allt hvad hon sjunger och ger det sitt rätta uttryck, ofta på ett öfverraskande egenomligt, men genialiskt sätt; så t. ex. med

hennes Carmen-habanera, som sjöngs likasom med en dämpad passion, helt olik mot hvad vi äro vana. Men att i detalj redogöra för framställningen af hennes sångnummer måste vi här afstå ifrån. Om ryktet säger sant, att vi möjligen få tillfälle att åter höra henne efter konsertlandet i Göteborg och Kristiania, så helsa vi med glädje hennes återkomst. Skada allenast att vi ej här få tillfälle att beundra henne på hennes egentliga fält: scenen!

Fru Anna Grosser visade sig vara en ganska god pianist med en både af styrka, mjukhet och klarhet karakteriserad teknik. Dessa senare egenskaper framträdde i synnerhet i Saint-Saëns Caprice öfver balettmusiken i »Alceste» af Gluck, och i Wagner-Liszts Spinnerlied ur »Flygande Holländaren». I föredragen af Liszts Rossini-Tarantella och Strauss-Tausigs Vals Caprice visade hon högt uppdrifven skicklighet i bravourspelet. Poesien i Chopins verk tycktes oss likväl ej genom henne komma till sin fulla rätt.

Åt våra egna konsertgifvares prestationer hinna vi nu endast egna en flyktig blick. Fröken Öhrströms matiné d. 3 Okt. var någorlunda väl besökt och konsertgifvarinnans nummer: aria ur »Hernani», juvelarian ur »Faust», »Ave Maria» af Gounod och mindre sånger af Grieg samt fröken. Heléne Munktell framkallade mycket bifall. Fröken Ö:s sympatiska röst har genom fleråriga studier i Paris fått en god utbildning, så att hon nu kan räknas bland våra förnämsta sångartister. Vid konserten biträdde hrr Lejdström och Brinck (som ackompanjator) samt violinisten fröken Alma Kjellberg. En kör af fruntimmersröster återgaf »Snöflingornas saga» ur »Humleblockningen», ett af Ludv. Normans sista och vackraste körverk, af liflig, målande natur, samt ett par köror af A. Hallén, som anförde denna körsång. Samtliga de biträdande hade att fagna sig åt publikens erkännande för deras goda föredrag.

I samma lokal gafs d. 9 Okt. musikdeklamat-soiré af herr John Örtengren, hvilken, såsom vi veta förut, med fördel låtit höra sig som debutant på Stora teatern och som nu har för afsigt att utbilda sig som sångare genom studier i Paris. Konsertgifvaren biträdades af fröken Öhrström, som sjöng den af henne här förut gifna arian ur Gounods »La reine de Sabab», dervid på ett utmärkt sätt ackompanjerad af fröken Eug. Claeson, samt med herr Lejdström duett ur Rigoletti. Fröken Almati, som skulle biträda, hade fått förhinder. Quartettförbundet lät höra sig med några manskvartetter, hvarjemte en damkör med soli, »Foran sydens kloster», af E. Åkerberg utfördes. Denna kör lär vara skriven för ett par år sedan och innan herr Å. kände till att Grieg komponerat samma text, hvarför någon förmäten täflan med denne ej kunnat vara den unge komponistens afsigt. Herr Örtengren sjelf har en rätt vacker, ehuru ej stor stämma och sjunger rent och med uttryck.

I fröken Ellen Nordgren, elev af konservatoriet och som sedan gjort sångstudier i Paris, lärde man känna en begåfvad sångerska med rätt stor röst af behaglig klangfärg och jemn utbildning, hvarjemte både val och föredrag af hennes sångnummer var i allo godt. Någon mera utbildad teknisk färdighet hade hon visserligen ej att i dessa ådagalägga, ännu har hon ej heller avslutat sina studier, men föredraget var uttrycksfullt och behagligt samt fritt från manér. Fröken N., som har sitt föräldrahem här i Stockholm, torde framdeles blifva en god acquisition för vår operascen, utrustad som hon är med präktig både figur och röst samt äfven, som det synes, med dramatiska anlag. Hon ackompanjerades förtjenstfullt af fröken Eva Lagergren och föredrog Fides-arian ur »Profeten», sänger af Heise och Backer-Gröndahl, en folkvisa samt Hallströms »Fjäriln» och »De rosor och dejliga blader» ur »Hertig Magnus och sjöjungfrun». Herr Lejdström föredrog mycket uttrycksfullt Södermans »Värfningen» m. m. och herr Brinck spelade solosaker för piano, deribland några egna kompositioner, impromptu och vals, rätt anslående.

Pianoläraren herr Fedr. Petersons föredrag om pianospelet var, underligt nog, fåtaligt besökt; troligen till följd af de många konserterna. Detsamma innehöll flere goda råd angående undervisningen, såsom t. ex. angelägenheten af att anlita pedagogiskt dugliga lärare för barnen, och om utbildandet af elevernas öra, hvarjemte redogjordes för de olika anslagen, hvilka åskådliggjordes genom musiknummer.

Från in- och utlandet.

Direktör Willman har nu återkommit från sin utländska resa, som föranledts af hr Willmans inbjudning till öfvervarande af hofteaterns invigning i Schwerin.

En ny ballettmästare lär kgl. operan komma att erhålla i hr Emil Hansen, solodansör vid k. teatern i Köpenhamn. Af de 11 ordinarie ballettmästare, som från operans stiftelse varit anställda vid densamma, ha endast 2 varit svenskar, näml. Louis Deland (1809—16, 1818—20, född i Stockholm, men af tysk börd) samt Anders Selinder (premierdansör 1829—46). Af de öfriga voro 5 fransmän, 3 italienare, 1 wienare och 1 dansk (hr Lund 1856—62). Tillförordnade ballettmästare af svensk börd hafva varit P. E. Wallquist och den bekante »groteskdansören» P. J. V. Pettersson.

Till symfonikonserterna å Stora teatern vidtagas redan förberedelser. Den första af dessa lär på visst sätt blifva en musikfest öfver Frans Liszt och programets hufvudnummer lär komma att blifva hans stora symfoniska tonskapelse »Tasso», hvilken ej uppförts här förut.

En ny tenor för vår opera lär man tänka på att engagera, och då vårt eget land ej anses kunna prestera en sådan, säges dir. Willman under sitt besök i utlandet tänkt se sig om der efter en sådan, hvilken säges i de fall, då hr Ödmann af sjukdom är hindrad tjenstgöra, vara nödvändig för att hålla repertoaren uppe. Engagerandet af utländska tenorer har emellertid visat sig mycket vanskligt och torde knappast vara välbeträkt just nu, då kgl. operans öde hänger på ett hår, d. v. s. på nästa riksdags beslut i teaterfrågan. Till dess torde vara klokt att röra sig med de krafter man har i den vägen. I hr Sellman hafva vi ju nu en ganska användbar tenor vid sidan af hr Ödmann, och den unge lofvande sångaren hr Bratbost bör väl också snart kunna åtaga sig tenorroller af den betydelse (åtminstone t. ex. i »Konung för en dag» o. d.), att han kan bidra till sparande af hr Ödmanns krafter. Herr Ödmanns popularitet lär väl ingen, kanske minst en utländsk tenor, kunna ersätta.

Svenska sångerskor i utlandet. Fröken Wellander har å kgl. teatern i Köpenhamn nu äfven uppträdd såsom Amneris i »Aida» och i denna rol gjort samma goda intryck som i »Lohengrin». En annan svenska, fröken Lotten Arnoldson, har på Dagmar-teatern låtit höra sig som Denise i »Lilla Helgonet» och enl. Nationaltidende vunnit en förtjent succès i denna rol. — Fröken Ida Byström, som flyttat sina bopålar till ön Réunion, sydost om Afrika, har der förtjust åhörarne genom sitt uppträdande i »Mignon», »Mascotte» (prins Fritellinis rol) o. a. operetter.

Professor O. Byström, som någon tid vistats i London för studier i den äldre kyrkomusiken, afreste till Paris i slutet af September. I London genomgick han med legationspredikanten kyrkoherden R. Fröst såsom nitisk medhjelpare de icke obetydliga samlingarna af gammal kyrkomusik, som förvaras i British Museum. Så vidt professor Byström kunnat se, finnas dock i England ej så gamla uppteckningar som i Sverige, hvarjemte den gamla kyrkosången traditionellt bättre bevarats i vissa trakter af Sverige, särskildt i Dalarne.

I England har länge en rörelse — liknande den prof. Byström söker åstadkomma i Sverige — för upplifvandet af den gamla gregorianska kyrkosången gjort sig gällande. Den uppstod samtidigt med den s. k. Oxford-rörelsen på det kyrkliga läroområdet. Och för närvarande begagnas i icke mindre än trettio af Londons kyrkor mer eller mindre gregoriansk kyrkosång.

Under sin vistelse här studerade prof. B. särskildt den ypperliga kyrkomusiken i St. Pauls katedral och i Westminster Abbey. Åt prof. Purcell, Handels närmaste företrädare som organist i Westminster, tillmäter professor Byström den

allra största betydelse för den engelska kyrkomusiken. Förmodligen kommer prof. Byström att verka för, att denne kompositör blir mera känd i Sverige än hittills.

Från Paris kommer prof. Byström bl. a. att besöka Milano för att studera den ambrosianska kyrkomusiken. (ST. D.)

Fru Pauline Lucca anlände till hufvudstaden d. 11 Okt. med södra snälltåget från Köpenhamn till Stockholm och gaf här sin första konsert dagen derpå.

Teresina Tua har åter börjat en konsertturné i vårt land. Sedan hon konserterat i Upsala och de norrländska städerna samt Östersund, kommer hon att i November låta höra sig i Stockholm. Der hon hittills uppträdd har hennes framgång varit lika stor som vid hennes förra besök hos oss.

Ladislaus Mierzwinski, den berömda tenorsångaren, som förut sades skola konserterat här tillsammans med fru Lucca, kommer innan kort att låta höra sig här å Musikal. akademiens stora sal.

Andreas Randels minnesvård öfver hans graf å Nya kyrkogården aftäcktes högtidligen på eftermiddagen den 6 Okt. i det herrligaste väder och inför en stor skara af åskådare. Det var 80:de årsdagen af den värderade tonsättarens födelse som sällskapet Par Brikoll valt till aftäckande af denna genom detsamma anskaffade minnesvård. Sedan sällskapets talrika kör under direktör Ohlsons ledning afsjungit den Randelska sången »Re'n sig qvällen synes höja» framträdde krigsrådet Malmgren till grafkullen och höll ett anslående minnestal, hvarefter grafstenen afhöljdes. Den är 4 alnar hög, af slät slipad grå marmor, utförd efter en efterlemnad ritning af Scholander samt prydd med en af hr Sjöström modellerad porträttmedaljong. Derunder synes en lyra och Randels födelse- samt dödsår. Sedan sångarne der efter sjungit hans bekanta sång »Snabba äro lifvets stunder», uppläste premieraktören Svante Hedin af hr S. Kinmansson författade versar. Äfven revisor Tamme lin uppläste ett af honom själf författadt poem. Sångarne aflöto den högtidliga ceremonien med »Integer vitae». Flere kransar nedlades sedan på grafven. Af tonsättarens närmaste voro en son och en dotter närvarande.

Vi veta ej om sällskapet P. B. anmodat Musikal. akademien att deltaga i minnesfesten, akademien lät emellertid ej representera sig vid högtidligheten, ehuru Randel i 20 år varit lärare i akademien.

Andreas Randel föddes den 6 Okt. 1806 i Blekinge af fattiga föräldrar. Tidigt röjdes hans musikaliska anlag, och genom d. v. kronprinsen Oscars medverkan fick han tillfälle att 15 år gammal komma till Paris, vid hvars konservatorium han i 7 år träget studerade. Han erhöi 1827 anställning som violist i vårt

höfkapell, der han 1838 utnämndes till konsertmästare. Han var 1844—64 lärare i violinspelning vid Musikal. akademien, utnämndes 1859 till professor och 1862 till riddare af Vasaorden. R. var ock under flere år musikdirektör vid 2:a lifgrenadierregementet. Han invaldes 1837 till ledamot af Musikal. akademien. I den tredubbla egenskapen af kompositör, virtuos och lärare har han i 40 år verkat för tonkonsten i vårt land ända till sin död, som inträffade d. 27 Okt. 1864.

Fröken Hildegard Werner, bekant såsom f. d. musiklärarinna här i hufvudstaden, numera sedan 14 år bosatt i England, i Newcastle on Tyne, har haft vänligheten tillsända oss ett »causeri» från England, som finnes intaget på ett annat ställe i dagens nummer. Fröken Werner har länge berömvärdt sträfvat att göra nordisk och särskildt svensk musik och svenska musikhöfhandlingar bekanta i England. Så finna vi i Musical Standard för Juli och Augusti ett par artiklar af hennes hand, den ena en anmälan af Norsk Music Album (Norska nationalsånger med norsk och engelsk text), utg. af C. Warmuth i Kristiania, den andra innehållande notiser från Stockholm med en nekrolog öfver P. A. Ölander m. m.

Svensk musik i utlandet. »The magazine of music» för September månad innehåller af A. F. Lindblads sånger »På berget», »Sommaraftron» och »En sommar-dag» samt »Polska från Upland» af I. Dannström. Öfversättningen af texten till engelskan är verkställd af Mary Brown, som äfven öfversatt »Fältskäre» af Topelius till samma språk.

Paris. På Nouveautés-teatern uppfördes i början af månaden en ny operett af Gaston Serpette: »Adam och Eva», text af Ernest Blum och Raoul Taché, hvori Judies rival i parispublikens ynnest, Théo, i Evas parti uppträdde för första gången i Paris efter sin amerikanska turné. Hennes yttre var lika förtjusande som alltid, sången deremot — också som alltid — skäligen klen. Musiken berömmes af kritiken, men libretton säges vara temligen underhållig, hvaremot uppsättningen är glänsande. Handlingen i första akten är förlagd till — paradiset.

Madame Anna Judic har gjort sin rentrée på Varietés i Paris som Lili, hel-sats med stormande bifall och måst sjunga alla sina nummer da capo.

Dödsfall.

Hatton, John Liphot, kapellmästare och komponist, f. 1807 i Liverpool, † 20 Sept. i Margate. Han blef 1842 anställd som kapellmästare vid Drurylane-teatern i London, der han bosatte sig 1832. Vid nämnda teater gafs 1844 hans första operett »Themsens drottning» och i Wien gafs samma år hans opera »Pascal Bruno». Andra verk af honom äro »Rose eller Loves ransom», »Robin Hood», kantat, samt »Hezekiah», bibliskt drama. Han har också komponerat en mängd sånger. (Se vidare Musikkbref från England i detta n:r.)

Hülse, von, Botho, generalintendent för hofteatern i Berlin, Hannover, Wiesbaden och Cassel, f. i Berlin 1815, † derstädes d. 30 Sept. Han egnade sig först åt den militära banan och deltog i kriget med Danmark 1848. Hans fina smak och konstsinne ådrogo honom kon. Fredr. Wilhelm IV:s uppmärksamhet och han blef 1852 utnämnd till teaterchef i Berlin, en befattning som han skötte med stor duglighet och kraft, men äfven så att han gjorde sig älskad af teaterpersonalen.

Undertecknad emottager elever i Pianospelning.

Anmälningstid: kl. 9—10 och 3—4, Kom-mendörsgatan 23, 3 tr.

Georges Beer.

Elev af J. von Boom och Ludvig Norman.

Fredrikshalds Teater

är ledig att hyra till teaterföreställningar, konserter och föredrag. Reglemente för uthyrning sändes på begäran. (G. 16841 x1).

Billigaste handel i Sverige med **äkta Italienska violin- och violoncellsträngar**. Priskurant sändes på begäran kostnadsfritt.

Emil Fröling, Norrköping.

Wendela Andersson

meddelar fortfarande sångundervisning åt qvinliga elever efter Isidor Dannströms metod.

Anmälningar emottagas emellan kl. 10—11 f. m. Adress: **Sturegatan N:o 36.**

Gustaf Roman,

exam. från konservatorium, undervisar fortfarande i **Piano, Orgel och Harmoni**. Anmälningar: **Grefsgatan 26 B. 3 tr. upp kl. 11—1.**

Oscar Lejdström,

Sånglärare.

Kongl. Myntet.

Svensk Musiktidning 1886.

Obs i N:o 15 Pauline Luccas porträtt.

Årets bilaga (endast för helårsprenumeranter):

Albumblad.

5 melodiosa pianostycken af **Adr. Dahl**.

Undertecknad gifver från och med 1 Oktober fortfarande lektioner i **sång, dramatik och plastisk samt rollers instuderande** om anmälan sker onsdagar och lördagar kl. mellan 1/4 efter 10 till 11 f. m.

Stockholm, 30 September 1886.

Sturegatan 24.

Signe Hebbe.

Mindre och större **Skol- och Kammarorglar**, franska och amerikanska, utsäljas nu till billigaste priser och på lämpligaste betalningsvillkor. Illustrationer sändas på begäran.

Er. Blomgren, Christiania.

Pianolektioner

af bästa beskaffenhet meddelas till moderat pris af en erfaren lärare hos honom själf eller i elevens hem. Närmare underrättelse å **Svensk Musiktidnings byrå, Klara Vestra Kyrkogata 19, 2 tr. upp (kl. 9—10 f. m.)**

INNEHÅLL: Fredrik Kuhlan. — Pianospel för öppna fönster. — Politisk musik. — Musikkbref från England af H. W. — Följetong: Polichinell såsom operakomponist af Ernst Pasqué. — Musikpres-sen. — Från Scenen och Konserteralen. — Från in- och utlandet. — Dödsfall. — Annonser.

Obs.! Nedsatt pris Obs.!

SVENSK MUSIKTIDNING

1884 och 1885 säljes vid direkt requisition hos Expeditionen

(Klara Vestra Kyrkogata 19)

till 4 kronor kontant pr årgång. Båda årgångarne tillsammans kosta 7 kronor.

Årg. 1884 innehåller porträtter af **Agathe Backer-Gröndahl, Fröberg, Hallén, Hallström, Hebbe, Holmboe-Schenström, Höjer, Kraus, Otto, Pacius, Rubinstein, Saloman, Sjögren, Taa** samt åtföljes af premien **7 Melodiska Tonstycken** af C. W. Rendahl.

Årg. 1885 innehåller porträtter af **J. S. Bach, Björkstén, Cherubini, d'Albert, frk. Ek, Hartmann, Hiller, Handel, Norman, Pachmann, Willman, Eug. Ysaye** och har till musikpremie »**Skuggor och dagar**», 5 pianostycken af Rich. Andersson.

Obs.! Nedsatt annonspris Obs.!

Från och med detta års början är annonspriset i Svensk Musiktidning nedsatt från 20 till 10 öre petitraden. **Musikförläggare och Musikhandlare. Instrument-handlare och fabrikanter, Musiklärare m. fl.** kunna sålunda allra billigast och med bästa fördel annonsera i denna inom musikverlden spridda facktidning. Kontant likvid.

Rabatt: 10 % för minst 5 ggr, 20 % för minst 10 ggr.